

Velja vsak četrtlet in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 D, pol leta 16 D, četrt leta 8 D. Izven Jugoslavije 64 D. Naročnina se pošlje na upravnništvo "Slov. Gospodarja" v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopušlja do odpovedi. Naročnina se plačuje naprej. Tel. interurban 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglaševane primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.003. Telefon interurban 113.

37. številka.

Maribor, dne 16. septembra 1926.

60. letnik.

Sv. Oče Orlom in vsemu slov. narodu.

Slovenski Orli so v začetku tega meseca pohiteli na zlet v Rim, kjer bi se naj vršile mednarodne tekme katol. telovadcev. O izletu smo že zadnjič poročali. Dne 3. sept. je sprejel izletnike, ki jih je vodil ljubljanski škof dr. Jeglič, tudi sv. Oče Pij XI. Ob tej priliki jih je nagovoril s sledečim pozdravom Orlom in vsemu slovenskemu narodu:

»Prepričani smo in dobro podučeni, kako globoko veren je Vaš slovenski narod. Slovenci so ves čas bili vdani sinovi sv. Cerkve. Zato je pač prav Vaš današnji obisk najlepši dokaz, da živa vera prednikov živi tudi v Vas. Prišli ste v Rim, da se tu ob virih žive vere še bolj utrdite in usposobite za boj, katerega pač moramo bojevati vsi. Veliko je težav v življenju. In prav za te težave najdemo sredstev in pripomočkov v naši veri. Vaša pot Vas vodi tudi v Assisi, kjer letos praznujete 700letnico sv. Frančiška. Tudi tam boste prejeli novega ognja za versko navdušenje, katerega želimo, da ponesete tudi domov med Vaše brate in sestre, med Vaše očete in matere, med Vaše otroke in bolnike, kateri te žive vere najbolj rabijo. Bodite Vi, mladina, pravi apostoli molitve, apostoli pravega krščanskega življenja. Zahvalim se vrlemu Vašemu škofu, ki tako vzorno deluje, zahvalim se odboru in voditeljem Vašim. Srečen sem, da gledam pred seboj zastopnike Vaših Orlav. Prav tem naj velja moj blagoslov, da bodo telesno močni in duševno čvrsti v boju za krščanske pravice in resnice. Moj blagoslov naj se razlije dalje na vse Vaše organizacije, mladeniške in deklishe, na ženske in moške, nad stanovske in prosvetne, nad celo Vašo katoliško akcijo. Zlasti pa blagoslovjam delo Vašega šola in Vaših duhovnikov, da bi njihovo delo rodilo vedno lepših sadov.»

V borbi proti povišanju davkov.

(Narodni poslanec VI. Pušenjak.)

Kakor hitro bodo razpisane kake volitve, ali bodo razne liberalne stranke smatrale za potrebno, lopniti po SLS, bodo prišle, kar smo nešteto krat doživeli, z lažnjivimi očitki, da je SLS kriva vseh pretiranih davkov, kriva vseh povišanih davkov in s podobnimi očitki. Pribiti treba ponovno, ker se na take stvari tako rado pozabi, da niso zastopniki SLS glasovali, odkar imamo v novi državi izvoljeno narodno zastopstvo, ne za proračun, ne za dvanajstine, ne za noben zakon, s katerim se uvajajo nova bremena, ali povišujejo stara, pač pa vedno stavili predloge za omiljenje davčnih bremen v Sloveniji z dobro utemeljenimi dokazi, da je Slovenija preobremenjena.

Dobijo se še tudi ljudje, ki ponavljajo v eno mer, četudi se njim razloži položaj, da bi se vendar malo lahko znižali davki, mnogokrat s pripombo: »Jaz bi pa že dosegel znižanje, če bi bil — spodaj.« Zato smatram za umestno, da razložim položaj, ki obstoji sedaj, ko se razpravlja o novem davčnem zakonu, v — narodni skupščini.

Zadnji Mohikanec.

Povest iz leta 1757.

Po J. F. Cooper-ju predelal Al. Benkovič.

13
»Stojte, za božjo voljo!« je za zidom kriknil nekdo s prestrašenim glasom. »Moja otroka sta! Hitro odprite vrata in z bajonetom sovražnika zapodite nazaj!«

Heyward je slišal, kako so vrata zaškripala v težajih, pohitel je za klicem, videl, da prodira ven četa vojakov v rdečih uniformah, spoznal je svoj bataljon, mu hitro skočil na čelo ter takoj nato vrgel nazaj zasledovalce.

Za hip sta bili Kora in Eliza kot omamljeni, videči, da ju je zapustil Heyward. Predno pa sta se mogli zavetiti, je planil proti njima sivolas, stasit častnik. Privil si je hčerki na prsi. Vroče solze so mu tekale po blestem obrazu, ko je jecljal besede: »Bodi zahvaljen, o Gospod!«

IX. Klanje.

Naslednji dnevi so potekali v pomanjkanju, zmešnjavi in nevarnostih obleganja. Branilci Viljem Henrika niso mogli ničesar storiti proti premočnemu sovražniku. Slabotni, v naglici zgrajeni nasipi niso mogli dolgo kljubovati težkim topovom. Živil in streljiva je bilo od dne do dne manj. Vse je kazalo, da general Webb s svojo vojsko dremlje na bregovih Hudsona in da je čisto pozabil na stiske svojih rojakov. Montcalm je bil bližnje gozdove napolnil s Huronci. Njih plena željno rjojenje je dan in noč odmevalo v angleško trdnjavo in z grozo navdajalo obleganje.

Zahteva po izenačenju davkov.

Ob priliki pretresa ustave se je postavila zahteva po izenačenju davkov in šele po preteku pet let se je predložil nov davčni zakon, kateri naj prinese izenačenje davkov. Pravo izenačenje davkov pa bo nastopilo le tedaj, če se bodo neznosna davčna bremena v preobremenjenih pokrajinah, kakor je Slovenija, omilila. Predloženi davčni zakon ne prinese nobenega omiljenja, temveč le povišanje obstoječih davkov, zato se borimo proti njemu, zato skušamo do seči znatne spremembe, katere bi omilile neznosno davčno breme. Izenačenje na papirju odklanjamo, odklanjamo vsak poskus pod krinko izenačenja — povišati dosedanje neposredne davke.

Davčni odbor.

Davčni zakon se pretresa v davčnem odboru, ki šteje 21 članov, 13 od vladne večine, 8 od opozicije. Piseč članka je jedini slovenski član v odboru. Od opozicije se seje udeležujejo 4, največ 5 članov. Člani vladne večine ne govorijo nič, ali silno malo, njih naloga je, glasovati za vladni predlog, stavijo svoje predloge, zastopnik vlade pojasnjuje vladni predlog, nato se glasuje. Obično glasuje 9 ali 10 članov (Radičevci in radikali, Radičevci so vedno polnoštevilno prisotni) za vladni predlog, 4 ali 5 proti. Zastopnik Jugoslovanskega kluba opozarja na poslabšanje sedaj veljavnega davčnega zakona, na grozečo povišanje vseh davčnih vrst, glasuje proti, a kaj pomaga, ko razpolagajo vladne stranke s 13, a opozicija samo z 8 glasovi. Pa bo kak poseben britten politik rekel: Pa idite v vlado! Ako bi zatajili svoj program, kakor Radičevci, bi lahko prej bili v vladi, kakor Radičevci, a nastane vprašanje: Kaj bi dosegli? Pri tej strankarski grupaciji bi dosegli toliko kakor Radičevci, namreč nič, glasovati bi pa morali za ta nesprejemljiv davčni zakon, za povišanje davčnih bremen, bili bi mi isti, ki bi zakrivali povečanje davčnih bremen. S tem, da se borimo za uresničenje našega programa, za samostojnost Slovenije, se borimo proti ljudstvu škodljivim zakonom in pritiskamo na vlado, da — mora popuščati. Zasluga opozicije je, da je morala vlada odložiti sklepanje o davčnih odstopkih (o višini posameznih davkov), o obdajanju kmetijskih zadrug, o eksistenčnem minimumu, o obšinskih in okrajnih dokladah državnih podjetij, kar bi ne storila, ako bi bili vsi z zakonom tako zadovoljni kot Radičevci, ki se naravnost pehajo za hitro sprejetje zakona, četudi sami izjavljajo, da bo novi zakon prinesel povišanje neposrednih davkov.

Odločilna bitka.

Davčni odbor je imel doslej okrog 40 sej, izdelano je samo ogrodje davčnega zakona, glavno: razprava in sklepanje o višini davkov pride — nazadnje. Ko se je pričela razprava o dohodnini, sem predlagal ukinitve dohodnine, ker se isti protivi iz upravičenih razlogov kmetstvo ljudstvo, ker to zahtevajo gospodarske korporacije in ker sam delegat ministristva financ dr. Šavnik v Ljubljani dvomi, da bi dohodnina dala dovoljen uspeh v pokrajinah s pomanjkljivo šolsko izobrazbo. Dohodnina se lahko brez škode za državno blagajno odpravi, ker bodo ostali povišani davki dali državni blagajni več dohodkov kot doslej vsi neposredni davki z dohodnino vred. Izjavil sem v svojem govoru bojazen, da bomo dohodnino, kakor n. pr. davek na poslovni promet, plačevali spet le prečani, ker manjkajo v Srbiji in Črnigori vsi predpogoji (kataster, sposobno uradništvo, vnema za delo) za pravičen predpis in plačilo neposrednih davkov. Radikalnim poslancom nič ne prija dohodnina, — edino Radičevci molče odobravajo dohodnino.

Bilo je popoldne petega dne obleganja. Sklenjeno je bilo kratko premirje. Major Heyward je porabil to priliko, da je šel na nasipe uživati sveži zrak, ki je vel sem od jezera, ter opazovati sovražnikove napredke.

Večer je bil svež in miren, zrak poživljaljoč. Razen samotne straže, ki je hodila po nasipu sem in tja, je bil čisto sam. Zdelo se je, kakor bi si bila narava trenotek, ko je utihnilo grmenje topov in žvižganje krogel, izbrala za to, da se pokaže v najmilejši, najmičnejši podobi. Solnce je poslavljalo se žarke lilo preko pokrajine, zelene gore so prijazno pozdravljale iz daljave, na nebu so plavali lahki večerni oblaki. Jezersko gladino so oživljali z zastavami okrašeni čolni, v katerih so se vozili vojaki sovražne armade ter se zabavali ribe loveč. Drugi so se s smehom in vrisčem vzpenjali na sosednje griče, ali pa družno prepevali in plesali, kar je privabilo iz gozdnih skrivališč posamezne gručice Indijancev. Dve banderi sta plapolali v vetru, eno na trdnjaskem nasipu, drugo na naprej pomaknjeni sovražni bateriji. Vse je kazalo, da je to dan veselja. Nihče ni mislil na to, da bodo krvave vojne grozote kmalu končale ta kratki oddih.

Zamišljen je Heyward opazoval pisano vrvenje, ko so bližajoči se koraki njegovo pozornost obrnili na ploščad pred velikimi vrati. Stopil je na ogel nasipa in videl, kako se je Sokol, spremljan od francoskega častnika, bližal trdnjavi.

Obraz drznega gozdovnika je bil mračen in upadel, kakor bi čutil ponižanje, da je prišel sovražniku v roke. Bil je brez svoje priljubljene puške in roke je imel zvezane na hrbtu. Ko je Heyward spoznal visoko postavbo in pobiti, a vedno še kljubovalni obraz svojega prijatelja, je pohitel navzdol po nasipu, da ga pozdravi.

Odločilna bitka nas še čaka, ker se bodo najvažnejše stvari razpravljale — nazadnje. Bitka še bo vroča, zahtevali bomo znatno znižanje davčnih odstotkov, poskusili vse, da preprečimo povišanje dosedanjih pretiranih davkov. Borimo se in bomo se borili, ker hočemo biti, kakor vselej, zvesti volilec dani obljubi, in, ker smo trdno prepričani, da je v interesu napredka države in gospodarskega obstoja Slovenije, da se izvrši pravo, resnično izenačenje davkov v celi državi in v zvezi s tem — zmanjšanje neznosnih bremen, ki ogrožajo obstoj vseh stanov v Sloveniji.

Zavoženo državno gospodarstvo.

Naša država, po naravnem bogastvu zelo obdarovana, je vendar v svojem gospodarstvu popolnoma na tleh. Državni davki so višji, kakor jih posamezniki zmorejo. Državni nastavljenosti so nezadovoljni. Vojni invalidi si morajo skorod sami pomagati, kljub temu, da plačujemo invalidni davek. Brezposelnost narašča vedno bolj in narod mora iti s trebuhom za kruhom po svetu. Ako pogledate kmetijstvo ali obrt ali trgovino ali industrijo — vse propada. Cvete le nepoštenost v državnem gospodarstvu, ki jo s tujo besedo imenujemo korupcija. Poleg tega, da se na vodilnih državnih mestih gospodari na veliko škodo državnega in narodnega imetja, so pa tam tudi ljudje, ki so z neveselo roko zavozili naše državno gospodarstvo, da propada na vseh koncih in krajih.

Vzroki, da je naše državno gospodarstvo tako slabo.

Ko je bilo pred kratkim posebno zborovanje o gospodarskem položaju naše države v Beogradu, so zborovalci poslali trgovinskemu ministru posebno spomenico, v kateri so razmotrivali, zakaj je naše državno gospodarstvo tako slabo. Pravilno so povedali, da zavoljo tega, ker so pred leti glede denarja napravili take zmešnjave, ki so povzročile milijardno škodo državljanom. Spominjamo se, kako se je tedaj denar kot nezanesljiv v vrednostni zamožnosti, kako se je na drugi strani zopet špekuliralo s to nezanesljivostjo denarja, ki se je izpreminjala vedno le na škodo naših državljanov in na korist drugih držav, ker nismo imeli modrih državnih gospodarjev. Denarja je bilo kot smeti. Nato pa se je naenkrat izpremenilo, da je danes denar redka stvar.

Državni stroški so se tako negospodarsko povečali, da imamo državni proračun, po katerem pride na vsakega državljanca letnih 1000 dinarjev državne dajatve. Tak proračun je prava mora za državno gospodarstvo.

Posebno poglavje je, ki bi vedelo marsikaj povedati, koliko škode je povzročila državnemu gospodarstvu nemodra uporaba vojnega plena, ki ga je naša država ob prevratu zajela. Neka posebna malomarnost se je takrat polotila državnih oblasti, da se jim ni zdelo vredno, vse tiste vrednote državi ohraniti. Isto bi morali reči o vojni odškodnini, ki jo je naša država dobila, oziroma jo še dobiva. Ta vojna odškodnina je naši državi prav malo koristila, ker so posamezniki kot dobavitelji ali posredovalci znali to vojno odškodnino izrabiti za svoj osebni dobiček.

Kako okrepiti državno gospodarstvo?

Navedeni vzroki so privedli državno gospodarstvo tako daleč, da moramo danes v veliki skrbni gledati v bodočnost. Ako ne pojdejo vsi narodu odgovorni krogi na odločilnih mestih takoj na rešitev našega državnega gospodarstva, tedaj pojde še hitreje v propast kot dosedaj. Nujno

A drugi glasovi so obrnili nase njegovo pozornost, da je za hip pozabil na svojo nakano. Bili sta sestri, ki sta se bili podali na sveži zrak. Videli jih ni od tistega časa, ko jih je bil zapustil pred trdnjavo. Ko se je bil takrat ločil od njiju, sta bili utrujeni in zdelani od žalosti in naporov, zdaj pa ji je zopet videl poživljeni, okrepani in cvetoči.

»Vi nezvesti vitez!« mu je zaklicala nasproti Eliza smehljajočih se oči in žarečih lic. »Tako se torej zopet vidimo? Niti za zamero naju niste prosili, da ste naju takrat zapustili, in zakaj se niste prišli vprašati, kako se počutiva?«

»Vaš oče vama lahko pove, da sem skrbel za vaju bolj, nego si mislita«, je odgovoril Heyward. »Vse dni in vse noči sem prebil tukaj, ker je bila to moja dolžnost. Ko pa bi bil vedel, da boste tako razlagali izpolnjenost vojaške dolžnosti, potem —«

»Heyward! Dunkan!« je vzkliknila Eliza in solze so ji orosile oči. »Ako sem vas žalila z naglim jezikom, naj se mi kar posuši. Povej mi vendar, Kora, kako visoko ceniva njegove usluge in kako pristržno sva mu hvaležni!«

S toplimi besedami mu je Kora izrazila njiju hvaležna čustva. Heywardu se je hitro zopet razjasnil obraz. Nekaj časa so se še razgovarjali, potem pa se je mladi častnik poslovil in odhitel v Munrovo stanovanje. Ko je vstopil, je general mračnega obraza z velikimi koraki hodil po sobi.

»Pravkar sem hotel poslati po vas, major«, je rekel vstopivšemu mlademu možu.

»Jaz pa sem vam hotel izraziti svoje obžalovanje, da se je Sokol, katerega sem bil tako toplo priporočil kot se la, vrnil kot ujetnik sovražnika. Upam, da nimate vzroka dvomiti o njegovi zvestobi.«

je, da se tega dela lotijo tudi vse resne politične stranke. Naša SLS vedno pozivlja in deluje po svojih poslancih v narodni skupščini, da se preide iz raznih osebnih spletkarjenj, ki povzročajo vedne izpremembe v Beogradu, na resno delo za okrepitev državnega gospodarstva. Da bi se v tem oziru res kaj ukrenilo, kar bi pomagalo, bo treba to-le izpeljati:

Državni proračun se mora znižati, nikakor pa ne zvišati, kot nam že sedanja vlada nekoliko napoveduje. Toliko proslavljeno štedenje v državnih podjetjih in ustanovah se do zdaj še ni uvedlo, a se bo moralo, samo na bolj praktičen način, kot pa se to zdaj urejuje. Gospodarska zakonodaja naj bo pravična v izenačenju davkov in ostalih državnih dajatvah. Država naj podpira podjetnost manjših okolicev, recimo občine, oziroma pokrajine, katerim naj se daje čimvečja gospodarska avtonomija.

Gospodarska rešitev Slovenije.

Že pesnik Vodnik je zapisal, da je zemlja Slovencev zdrava in njena lega najprava. Polje, vinograd, gora, morje, ruda, kupčija — to so viri gospodarstva v slovenskem delu naše države. Razumljivo je, da sedanjim vodilnim državnim krogom ni ravno pri srcu, ali bo Slovenija gospodarsko močna ali ne. Še nekako nevoščljivi so ji, da ni prava puščava in to vedno ponavljajo v svojih listih in govorih. Zato je razumljivo, da vsi gospodarski krogi v Sloveniji vedno bolj uvidevajo, da ima Beograd gluha ušesa za prošnje, tudi za zahteve. Tako se vedno bolj utrjuje prepričanje, pomagaj si sam. Toda dandanes je v naši državi še taka ustava v veljavi, ki je le na pol izpeljana in ki ovira državljane celo v tem, da bi si sami pomagali. Zato je nujno, da se boj za politično, kulturno in tudi gospodarsko avtonomijo vrši naprej z vso silo. Volitve v trgovsko in obrtno zbornico kažejo, da bodo zmagali oni, ki jim je za gospodarsko rešitev Slovenije. Mi kmetje želimo trgovstvu, obrtništvu in industriji v Sloveniji čim večji in živahnejši razvoj, ker vemo, da se bo tudi kmetijstvo po tem okrepilo. Poleg te želje pa imamo kmetje še eno, ki jo zdaj tudi javno povdarjamo: Mi hočemo tudi svojo kmetijsko zbornico za Slovenijo! Po teh stanovsko-gospodarskih zbornicah se bo nudila najbolj sigurna gospodarska samopota Sloveniji. Gospodarsko močna Slovenija bode pa tudi močna opora naši državi in zato najboljši — severni mejnik!

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Pašič se vrača. Kljub svoji visoki starosti se je Pašič vendarle še opomogel, da zopet misli na vodstvo države. Deloma zavoljo afere svojega sina in zaradi zdravja se je umaknil za nekaj časa od krmila države, zanašajoč se na svojo stranko. A radikalna stranka mu ni več tista opora, kot mu je bila dozdaj. Zato bo imel Pašič, k obo skušal zopet dobiti v svoje roke vodstvo radikalne stranke in vlade, dosti posla. Ali mu bo uspelo, se bo v kratkem poznalo. Napel bo vse moči, da si pribori nazaj vodilno mesto, ali pa popolnoma politično propade. Za državo bi bilo to poslednje bolje kot prvo.

Spor med vlado in premogovniki, o katerem smo že zadnjič med noticami poročali, je napredoval v toliko, da bo vlada vse odpuščene delavce poslala v državne premogovnike na delo ter bo predvsem uporabljala premog iz teh rudnikov. Trboveljska premogokopna družba bo na ta način prisiljena, da bo znižala ceno premoga. Zanimivo je, da stane angleški ali avstrijski premog pri nas ravno toliko kot domači in je še boljši. Lastniki premogovnikov Trboveljske družbe pač hočejo veliko zaslužiti. Kako se bode ta spor med vlado in družbo končal, še danes ni mogoče reči.

Vlada ima seje o gospodarski krizi. Pretekli petek, dne 10. t. m., je sedanja vlada v posebni seji razpravljala o težkem gospodarskem položaju v naši državi. Kako je ta težek položaj nastal, je bilo lahko dognati, a kako se iz nje ga rešiti, o tem pa se za enkrat še ni govorilo, tako pravi poročilo o tej seji. Res, delavna vlada.

Število državnih uradnikov se bo znižalo — to je tudi nekaj predpogoja, da se bo državni proračun lahko zmanjšal. V prosvetnem ministrstvu je sedem raznih oddelkov,

»Zvestoba Dolge puške mi je dobro znana«, je odgovoril Munro, »in je vzvišena nad vsako sumnjo. A vse kaže, da ga je zapustila sreča. Montcalm ga je ujel in mi ga poslal nazaj s hinavsko vpludnostjo svojega naroda, češ, da ve, kako visoko ga cenim.«

»Kaj pa je z generalom Webbom in njegovimi pomožnimi četami?«

»Vi ste preveč nestrpni, major. Za tak pohod je treba časa«, je rekel stari vojak in se bolestno nasmejal.

»Torej pridejo? Sokol je to povedal?«

»On je govoril samo o nekem pismu, tega pa mu je odvzel Montcalm.«

»A kaj pravi Sokol? Saj ima oči, ušesa in jezik. Ali ne more z besedami povedati, kar mu je naročeno? Ali ni videl nikakih priprav za našo rešitev?«

»V Fortu Edvardu imajo vsak dan parade!« je vzkliknil Munro, a je kmalu izpremenil porogljivo govorjenje in pristavil zamišljen:

»Sicer pa me je general Montcalm povabil na sestanek, da mi pove, kaj stoji v tistem pismu. Ker pa je naše stanje od ure do ure bolj nevzdržljivo, jaz pa bi se Francozom nerad pokazal preveč popustljivega, sem sklenil, da bi vi šli tja namesto mene in se pogajali.«

Z veseljem je sprejel Heyward častno nalogo in se nemudoma podal v francoski tabor. Montcalm ga je sprejel izredno prijazno, vendar se Heywardu ni posrečilo, da bi kaj izvedel o vsebini tistega pisma. Uzlovoljen zaradi brezuspešnega pogajanja se je vrnil in trdnjavo in šel zopet k generalu.

Našel je Munro v nežnem pogovoru s hčerama, a ti dve sta se na očetov migljaj umaknili, ko je vstopil mladi častnik.

Dr. Korošec v Brežicah. Dne 3. oktobra, ob 11. uri predpoldne, se vrši v Brežicah na vrtu in dvorišču Narodnega doma okrajni shod SLS za brežiški in krški okraj. Govori načelnik SLS dr. Korošec.

ki so popolnoma nepotrebni, da jih bodo sedaj pet ukinili in bosta le dva ostala. Primerno se bo znižalo število uradništva tudi v drugih ministrstvih.

Davidovičevci in Spahoveci se bodo združili v eno stranko, ki se bo imenovala demokratska zajednica.

Slovenci in sedanji politični položaj. V velikem notranjem boju v radikalni stranki sami, ki bo v kratkem, zdaj ko je Pašič prišel domov, tudi bruhnil v javnost, in pri trhlji vladini večini, ki jo tvorijo radikali in radičevci, je vprašanje, kako stališče naj zavzamejo Slovenci. Pucelj, ki je zdaj minister, in njegovi radičevci, enako tudi slovenski radikali, ne morejo zavzeti nobenega stališča v imenu Slovencev, ker predstavljajo le malo skupino ljudi, obenem pa morajo le to govoriti, kar reče radičevcem Zagreb — radikalom pa Beograd. Slovenijo zastopa dejansko le SLS. Naša stranka, ki je edina pooblaščenca v imenu Slovencev soodločevati v vladi, deluje na tem, da se izpremeni sedanje državno politično stanje, ki vso državo, posebej še Slovenijo, tare. Ako se pokaže, da je prišel čas, ko bo mogoče pri nas sestaviti vlado reda, pravice in dela, tedaj bo tudi Slovenija pripravljena sodelovati pri vladi po svoji zastopnici SLS. In čimprej se bo taka vlada sestavila, tembolje za državo.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Mir ljudem na zemlji. Najvažnejši dogodek v svetovni politiki preteklega tedna je gotova ta, da je bila Nemčija dne 10. t. m. sprejeta v Društvo narodov. S tem se je odstranila ona napetost med premaganci in zmagovalci iz svetovne vojne ter so zopet sedli h skupni mizi zastopniki narodov, da se pogovorijo o vzajemnem skupnem delu za rešitev Evrope. Nikdar več vojne med narodi, vse spore naj rešuje Društvo narodov — tako so končevali govorniki, odločujoči voditelji evropskih in izvenevropskih držav. Bog daj, da bi te besede bile tudi uresničene, saj je Evropa po zadnji vojni spoznala, da je vojna pač — uničevanje samega sebe.

Bombni atentat na Mussolinija. Preteklo soboto je neki mladenič vrgel proti Mussoliniju, ki se je peljal v avtomobilu po Rimu, bombo v avto. Bomba je zadela stransko okno avtomobila, padla na tla in eksplodirala, a Mussolinija ni ranila. Ranjeni so bili drugi potniki na ulici. Napadalec so takoj prijeli. Po vsej Italiji vlada zavoljo tega napada veliko razburjenje. Po mnogih krajih so fašisti vsled ogorčenosti napadli svoje politične nasprotnike, a brez povoda, ker je napadalec Francoz.

Državni preobrat v Grčiji se ni izvršil tako gladko, kakor so si revolucionarji mislili. Prejšnji predsednik je imel za vzdrževanje svoje mlade posebne čete, kot Mussolini fašiste, in te sedaj niso hotele pred redno vojsko položiti orožja. Tako so se že začeli spopadi od obeh strani in bati se je domače državljanske vojne.

Kaj je novega?

Današnji številki »Gospodarja« so priložene slike. Ta priloga se je tokrat zakasnila, ker se tiska v Ljubljani in so bile ovire pri strojih in prosimo, naj nam cenj. naročniki oprostijo, da nismo mogli združiti »Gospodarskih novic« s slikami!

Smrtnonevarni sunek z nožem. Dne 5. in 8. t. m. se je vršil na Teznu pri Mariboru vojni razpored za okoliške občine. Razpored je bil proti pričakovanju dobro obiskan in je potekel mirno brez preprirov in pretepov. Duhovi na Teznu niso bili razburkani, ker je bilo na vežbališču prepovedano točenje alkohola in v bližini ni nobene večje krčme. Dne 5. t. m. tudi po končanem razporedu in po razhodu ni prišlo nikjer do pretepov in tudi razporedni dan 8. septembra je končal na Teznu v znamenju zastopnosti. Še le proti večeru so se sprli med seboj šentpeterski fantje,

Pozorno je poslušal general Heywardovo poročilo, potem pa je rekel:

»Dobro, ako že ne gre drugače, potem sem pripravljen, da se osebno sestanim z Montcalmom in sicer nemudoma. Vi, dragi Heyward, pa me spremito. Pošljite naprej trobentača, da naznani naš prihod. Treba pa je tudi, da imamo v bližini stražo, ako nas čaka izdaja.«

Heyward je odšel, da nemudoma ukrene, kar je bilo treba. Naprej je poslal poslanca z belo zastavo, kmalu pa je že tudi on s stražo stal ob velikih vratih, kjer ga je že čakal general.

Ko so bili nekaj sto korakov oddaljeni od nasipov, je prišel od one strani Montcalm s svojim spremstvom.

Na obeh straneh so zapeli bobni, oddelka sta se ustavila ne daleč vsaksebi, poveljnika, vsak s svojim častnikom, pa sta si šla nasproti in se dostojanstveno pozdravila.

Prvi hip ni izpregovoril nobeden. Drug drugega je opazoval z radovednim pogledom. Potem pa je Montcalm prvi prekinil molk. Ker Munro ni bil zmožen francoščine, se je govorec obračal k Heywardu, ki je besede tolmačil svojemu generalu. Francoz je vpludno in oglašeno obračal besedo, Anglež pa je odgovarjal bolj trdo, a možato in resno.

»Ti hribi naokrog«, je rekel Montcalm po daljšem razgovoru, »nam nudijo izvrsten pogled na vaše utrdbe. Zdaj poznamo njih slabosti tako dobro kot vi.«

»Vprašajte Francoza, Heyward«, je ponosno odgovoril Munro, »če neso njegovi daljnogledi tudi do Hudsona in če ve, kdaj nam pridejo na pomoč Webbove čete.«

»Naj general Webb govori sam zase«, je odgovoril Montcalm in podal nasprotniku odprto pismo.

ki so popivali v gostilni Klojčnik ob Dravi, kake četrt ure od St. Petra. Iz prerekanja se je razvil običajni pretep, ki se je osredotočil na komaj 21letnega Franca Postrak iz Celestrine, ki je bil osvojen med fanti radi prejšnjih pretepov. Vinjeni fantalini so se precej časa lasali in ruvali med seboj, dokler ni eden pognal Postraku v hrbet noža do ročaja. Sunjeni se je zgrudil s krikom na tla in napadalec so se razšli po krvavem zločinu na vse strani. Smrtnoranjenege so prenesli starejši možje v gostilno, kjer je pa umrl v četrtek zjutraj. Sestra zaklanega je skušala med pretepom brata braniti in ga iztrgati iz klopiča pretepačev, a tudi njo je nekdo močno ranil z nožem preko hrbita. Zandarmerija bo imela obilo opravka, predno bode izsledila onega, ki je zaklal Postraka, ker se je vršil pretep in pokol v obsevu nočne teme.

Požar v Slivnici pri Mariboru. V noči od srede na četrtek je nastal v Orehovi vasi, občina Slivnica, požar pri posestniku Karlu Reitmeierju. Ogenj je opazil tudi mariborski stolpni čuvaj, ki je alarmiral mestno požarno brambo. Z avtoturbino so prispeli na kraj požara samo 10 min. pozneje, kot domača požarna bramba. Hiša, ki je bila slamo krita, se je nahajala že cela v plamenih, tako da je bilo nemogoče jo rešiti. Pač pa so požar omejili, da se ogenj ni razširil na sosednja poslopja. Posestnik ima škode za 22.000 dinarjev.

Smrt pod brzovlakom. Dne 8. t. m. se je vrgel v Sevnici ob Savi pod brzovlak št. 3 neznan moški ter obležal razmesarjen in mrtev na tračnicah. Samomordilec je oblečen v boljšo črno obleko, je velike postave, pristrizanih brk, s črnimi, redkimi lasmi. Na levi roki ima oteklino. Baje je Mariborčan, vendar policija še ni ugotovila njegove identitete.

Samomor. Zastrupila se je pri postaji Zabok-Krapinske toplice 17letna Terezija Štrbucelj, doma od St. Lenarta pri Trbovljah. Izpila je najprej steklenico lizola, nato pa se je vrgla pod vlak. Kolesa so ji odrezala glavo in odtrgala desno roko. Kaj je vzrok tega obupnega dejanja, zhe niso ugotovili. Samomori se tako množijo, da so znak velike in opasne moralne krize.

Tihotapei umorili finačnega stražnika. Pretekli torek je šel finančni stražnik podpredsednik v St. Ilju v Sl. gor. Resnik na državno mejo. Ker ga ni bilo čeli dan nazaj in tudi ne na praznik v sredo, so ga šli iskati. Našli so ga ob nekem jarku v Ceršaku pri St. Ilju mrtvega z razbito glavo. Kolikor se je moglo dognati, je pokojni zalotil dva tihotapca, ki pa sta se ga lotila ter nadvladala. Eden mu je zadal smrten sunek z nožem, drugi pa ga je s kopitom njegove lastne puške udaril po glavi. Tihotapec še dosedaj niso dobili.

Tolovajski napad na cesti. Dne 8. t. m. se je vračal železniški uslužbenec Mirko Rojko iz St. Lenarta peš v Maribor. Proti večeru so ga srečali nekaj sto korakov od gostilne Schicker trije mladoletni fantje, od katerih je nosil srednji močan kol. Ustavili so Rojka in oni s kolom je zakričal nad njim: »Življenje ali denar!« ter ga obenem udaril s kolom po roki. Rojko je skočil v stran, v istem hipu pa je dobil drugi udarec po glavi, ki ga je vrgel na tla. V nezasti je ležal nekaj ur. Ko se je prebudil, je opazil, da so mu napadalec slekli suknjo, ki je ležala nekaj metrov dalje. Vendar mu ni zmanjkalo niti denar niti kaka druga stvar. Napadalec je Rojko točno popisal, tako da jih ne bo težko izslediti.

Elektrifikacija St. Ilja v Slov. goricah. Priprave za elektrifikacijo tukajšnjega kraja so uspelo že tako daleč, da je pripravljani odbor svojo nalogo dovršil in se je dne 22. avgusta t. l. ustanovila tozadevna zadruga. Ta je šla pod vodstvom mladega inženirja Karla Ehrlich po odmerjeni poti naprej, je razpisala takoj ponudbe za posamezna dela in se bodo ta v najkrajšem času oddala. Kaže, da se bodo dela lahko pričela že v 14 dneh in se bodo Sentiljčani še pred Božičem letošnjega leta lahko razveseljevali pri novi luči.

Smrtna nesreča in požar pri Sv. Antonu v Slov. gor. Pri Zavrtovih v Grabonoškem vrhu so star zasut vodnjak praznil. Delo je šlo prav lepo od rok. Prišli so do vode. Dne 6. septembra popoldne ob štirih so bili trije delavci, ki so bili znotraj, namenjeni jamo zapustiti in iti k mali južini. Dva se vstopita v škafo, da ju gor prpeljejo, tretji, Anton Čuček, čegar starši še živijo v Župetincih, se pa pod škafo prime samo za robove škafo, da ga visečega pripeljejo. Po vožnji šestih metrov pa mu roke otrpnejo, pade v vod-

Munro si niti ni dal raztolmačiti besede, ampak je hitro segel po pisanju, ki je bilo zanj tako važno. Med čitanjem mu je ponosni obraz izpreletela globoka žalost, ustnice so se mu pričele tresti, pismo mu je padlo iz rok in glava mu je klonila na prsi, kakor bi mu bile namah uničene vse nade. Dunkan je pobral pismo. Ne da bi se opravičil zaradi te drznosti, je z enim samim pogledom preletel vsebino. General Webb, Munrov predstojnik, je pisal v kratkih, jasnih besedah, naj se trdnjava ne protivi še dalje, ker ji ne more odstopiti niti enega moža svoje posadke.

»Zmota je izključena!« je vzkliknil Heyward. »Sam general Webb je podpisan!«

»Izdal me je!« je zajekal Munro. »Sramota je nakopal na mojo sivo glavo!«

»Slabo sodite Montcalma«, je povzel besedo francoski poveljnik, zavedajoč se, kaj se mora goditi v srečnem pogumu vojaka. »Slabo ga sodite, ako mislite, da bo to pismo porabil za to, da bo ponižal hrabre vojsake. Poslušajte moj predlog!«

»Govorite!«

»Trdnjave ne more držati več. Mojega poveljnika korist zahteva, da jo uničimo. Kar pa se tiče vas in vaših hrabrih čet, so vam dane vse ugodnosti, ki so drage hrabremu vojsaku.«

»A naše zastave?« je vprašal Heyward.

»Nesite jih nazaj kralju.«

»In naše orožje?«

»Obdržite ga. Hrabro ga znate rabiti.«

Heyward je razložil generalu te razveseljive olajšave, ki so globoko ganile starega vojaka.

(Dalje prihodnjič.)